TAITEEN PERUSOPETUSLIITTO TPO

Sivistys- ja tiedejaostolle 11.5.2021

Asia: HE 68/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 toiseksi lisätalousarvioksi
Teema: Erityisesti koronaepidemian vaikutuksista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen oppilaitosten talouteen
Viite: Lausuntopyyntö 7.5.2021

Taiteen perusopetusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta

Taiteen perusopetuksen koko kenttä kaipaa tukea

Taiteen perusopetusliitto pitää hyvin tärkeänä, että hallituksen esityksessä vuoden 2021 toiseksi lisätalousarvioesitykseksi on huomioitu taiteen perusopetuksen oppilaitokset. Esitetty tuki on oppilaitoksille elintärkeä, ja toivomme sen toteutuvan sellaisenaan. Nyt käsittelyssä oleva esitys ei kuitenkaan kata taiteen perusopetuksen koko oppilaitoskenttää, vaan se on rajattu koskemaan muita kuin tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä olevia oppilaitoksia. Tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä on 139 oppilaitosta eri puolilla maata, ja myös näille oppilaitoksille kaivataan kipeästi tukea helpottamaan vaikeaa tilannetta.

Arviomme mukaan kevään ja kesän 2021 aikana rajoitusten ja toiminnan uudelleenjärjestelyjen aiheuttama rahoitusvaje taiteen perusopetuksen tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä oleville toimijoille on noin 6,7 miljoonaa euroa. Erityisen hankalassa tilanteessa ovat oppilaitokset niillä alueilla, joilla rajoitukset ovat olleet voimassa pisimpään.

Moni oppilaitos siirsi alkuvuodesta lukukauden alkua toivoen, että rajoitukset hellittäisivät. Näin ei kuitenkaan käynyt, mikä näkyi kevätlukukauden toteutuneissa oppilasmäärissä. Vaihteluväli oppilaitosten välillä oppilasmaksujen menetyksissä on merkittävä. Keskimäärin oppilaita on noin 30 % aiempaa vähemmän. Tämän lisäksi tulonmenetyksiä on aiheutunut muun muassa yhteistyön vähenemisestä päiväkotien ja koulujen kanssa sekä esitysten pääsymaksutuottojen menetyksistä. Samaan aikaan opetuksen erityisjärjestelyt ja terveysturvallisuudesta huolehtiminen, kuten väljemmät tilat ja pienemmät opetusryhmät, ovat aiheuttaneet kustannuksia.

Lomautuksia ja irtisanomisia oli alalla vielä ensimmäisen pandemiavuoden aikana vähän, ja rehtorit ovat tehneet kaikkensa työpaikkojen säilyttämiseksi. Toisena pandemiavuonna tilanne on kuitenkin taittunut, ja oppilaitoksia on jo ajautunut jopa kokonaan lopettamaan toimintansa. Jatkuvat muutokset ja epävarmuus ovat tehneet tehtävänsä.

Epävarmuutta tulevasta lisää perheiden varovainen suhtautuminen tulevaan syksyyn. Oppilaaksi hakeudutaan tavanomaista myöhemmin.

TAITEEN PERUSOPETUSLIITTO TPO

Lasten ja nuorten tukena myös pandemian jälkeen

Taiteen perusopetuksen oppilaitokset ovat sinnikkäästi jatkaneet toimintaansa läpi pandemian keskeytyksettä ja uusia ratkaisuja etsien. Tällä on iso merkitys myös perheille arjen jatkumossa.

Oppilaitokset ovat raportoineet erityisesti yläkoulu- ja lukioikäisten lisääntyneestä apatiasta, masentuneisuudesta ja väsymyksestä. Erityisesti samanaikainen etäkoulu ja etäharrastus on osoittautunut yhtälönä raskaaksi. Nuoremmat lapset sen sijaan ovat olleet aiempaa levottomampia. Motivaatiota on ollut vaikea pitää yllä, kun esimerkiksi suunniteltuja esityksiä on toistuvasti jouduttu perumaan, ja etäopetus on jatkunut viikosta toiseen.

Näemme, että taiteen perusopetuksella on paljon annettavaa koronan aiheuttamien ongelmien ratkaisussa. Taiteen perusopetus tarjoaa lapsille ja nuorille pitkäjänteisen harrastuksen, jossa myös opettajat ja kaverit voivat pysyä vuosia samoina. Oppiminen tuottaa iloa ja valaa uskoa omaan osaamiseen myös elämän muilla osa-alueilla. Taiteen avulla voidaan myös käsitellä poikkeusolojen aiheuttamia tuntemuksia ja kokemuksia. Oppilaitoksissa tehdään jo suunnitelmia poikkeusajan aiheuttaman oppimisvajeen kiinni kuromiseksi ja syksyn opetuksen järjestämiseksi.

Jotta työpaikat säilyisivät ja lasten ja nuorten mahdollisuudet laadukkaisiin taideopintoihin voitaisiin turvata myös jatkossa, tulee tuhansia ammattilaisia työllistävän toimialan taloudelliset menetykset ja syntyneet lisäkulut kompensoida.

Minna Hyytiäinen
puheenjohtaja

Viivi Seirala
toiminnanjohtaja